VOERENS BLAEDSJE

België – Belgique
PB 3790
12/3795

Nr. 77 — januari, februari, maart 2023

Heem en Natuur Voeren

Qatar, arbeidsveiligheid en zonnepanelen

We waren al enkele maanden in afwachting van de plaatsing van onze zonnepanelen. Op de dag van levering regende het uitbundig en we voorzagen voor de mannen een onaangename werkdag. Op het afgesproken tijdstip was er niemand en het zou nog even duren alvorens we een telefoontje kregen waarin een plaatsingsmonteur in een taal die moeilijk te verstaan was duidelijk maakte dat hij ziek was en niet kwam. Wij moesten nog even wachten op onze panelen maar dat konden we wel hebben. De verantwoordelijke firma nam in de loop van de dag contact op en maakte een nieuwe afspraak. Oké. Enkele weken later, op het afgesproken tijdstip, arriveerde een busje met onze panelen, ladders en twee monteurs. Vriendelijke twintigers, de een uit Colombia en de ander uit Spanje. Samen konden ze goed praten, met ons wat minder. Ze wisten wat ze doen moesten, ze hadden de materialen en een tekening. Ze gingen meteen aan de slag. Een ladder werd tegen de dakgoot gezet, die zich op 10 meter hoogte bevindt van een 45 graden zadeldak. Een van de mannen gaat omhoog, kruipt over het dak en maakt de pannen los waar de bevestigingsijzers geplaatst moesten worden. Hij was niet verankerd, er was geen voorziening voor het geval hij zou vallen, er was geen hoogwerker, neen die panelen zouden zo dadelijk 'onder de arm' mee omhoog gaan en zouden de man op het dak worden aangereikt door zijn collega.

Ik was verbijsterd. Kan ik dat toelaten? Ik wil dat eigenlijk niet. Dit hoort in dit land niet meer te kunnen, ook niet voor de energietransitie, hoogwerkers zijn gemakkelijk beschikbaar. Zal ik het werk doen stil leggen? Dan maar geen panelen vandaag? Maar we wachten al zo lang... en kennelijk vindt de baas van de mannen dit aanvaardbaar... en de werkers accepteren het. Ik dacht aan het voetballen en aan Qatar en aan onze verontwaardiging over de onveiligheid voor de werkers bij de bouw van de stadions. Moet je wel gaan voetballen in Qatar in de stadions waar de arbeidsveiligheid tijdens de bouw tekort schoot? Wat doe ik met de plaatsing van de panelen? Nu, op dit moment? Ik besluit het zo te laten. Ik blijf binnen zodat ik de bewegingen niet hoef aan te zien. Ik maakte mee dat toen ik het huis verliet een elektrische slijpschijf naar beneden donderde. Die had ik op mijn kop kunnen krijgen. Het was natuurlijk niet alleen onveilig voor de werkers maar ook voor de omstanders. Een waarschuwing was niet afgegeven. Dat zou de emir van Qatar niet zijn overkomen.

Ferdinand Mertens

630 Qatar, arbeidsveiligheid en zonnepanelen
631 Een kinderboek van Chantal Lemlijn
Het stokpaardje van Ed de Grood
632 Verslag van de Werkwinkel op 17 oktober 2022
633 Aandachtige wandelaars
634 Jan Pieter Minckelers: ook een link naar Voeren
635 Algemene ledenbijeenkomst in de Molen van Moelingen
636 Voerens Amateur Toneel succesvol met zelf geschreven toneelstuk
LIFE-project Pays Mosan loopt ten einde
637 Een dringende oproep vanuit het bestuur

LIDGELD

Ondanks stijgende kosten heeft het bestuur van Heem en Natuur Voeren besloten het lidgeld voor 2023 gelijk te laten aan voorgaande jaren, dus minstens **€ 15,- per gezin**, of meer naar draagkracht. U kunt dit zoals gewoonlijk overmaken op onze bankrekening BE10 7353 5203 4004 t.n.v. Heem en Natuur Voeren o.v.v. *.lidgeld 2023*; graag vóór 1 februari 2023.

FINANCIEEL JAARVERSLAG 2022

Omdat onze jaarvergadering zal samenvallen met de presentatie van ons jaarboek *D'r Koeënwoof* in het najaar van 2023, zal het financieel jaarverslag ook dan pas toegelicht worden met de conclusie dat de vereniging een stabiele financiële situatie kent. Voor de geïnteresseerden is dit verslag ook nu al in te zien bij de penningmeester: joep@heemennatuurvoeren.be.

EMAIL

Krijgt u ook onze e-mail berichten en uitnodigingen? Prima!

Niet? Misschien is er iets mis. Geef dan ons uw e-mailadres aub op joep@heemennatuurvoeren.be

Joep Buysen, Penningmeester Heem en Natuur Voeren

Het Voerens Blaedsje is het kwartaalbericht van **Heem en Natuur Voeren**.

Secretariaat: Ingrid Briers, De Plank 85, 3790 Sint-Martens-Voeren
secr@heemennatuurvoeren.be

https://heemennatuurvoeren.be
IBAN: BE10 7353 5203 4004 BIC: KREDBEBB

Samenstelling en eindredactie: Rik Palmans, Sint-Pieterstraat 7, 3792 Sint-Pieters-Voeren, rik@heemennatuurvoeren.be

Aan dit Blaedsje werkten mee: Ingrid Briers, Joep Buysen, Jettie de Wal, Julien Geelen, Ferdinand Mertens, Ed de Grood, Anne van der Linden, Ferdinand Mertens, Rik Palmans, Rita Plattau, Hub Smeets, Jos Tuerlinckx.

Afgiftekantoor 3790 Voeren, Erkenningsnummer P 303632

Een kinderboek van Chantal Lemlijn

In An & Jan beschrijft kinderboekenschrijfster Chantal Lemlijn de avonturen van kleinkinderen An en Jan, die speelden in en rond de boerderij van opa en oma in Schoppem. Ook de nabij gelegen verlaten vierkantshoeve uit 1711, waar opa vandaan komt, speelt een hoofdrol in deze bundel grappige verhalen. Allerlei belevenissen komen aan bod. De gewone boerderijdingen als koeien melken en vlaaien bakken maar ook de meer bijzondere zoals flatten spreiden en een bezoek van de veearts.

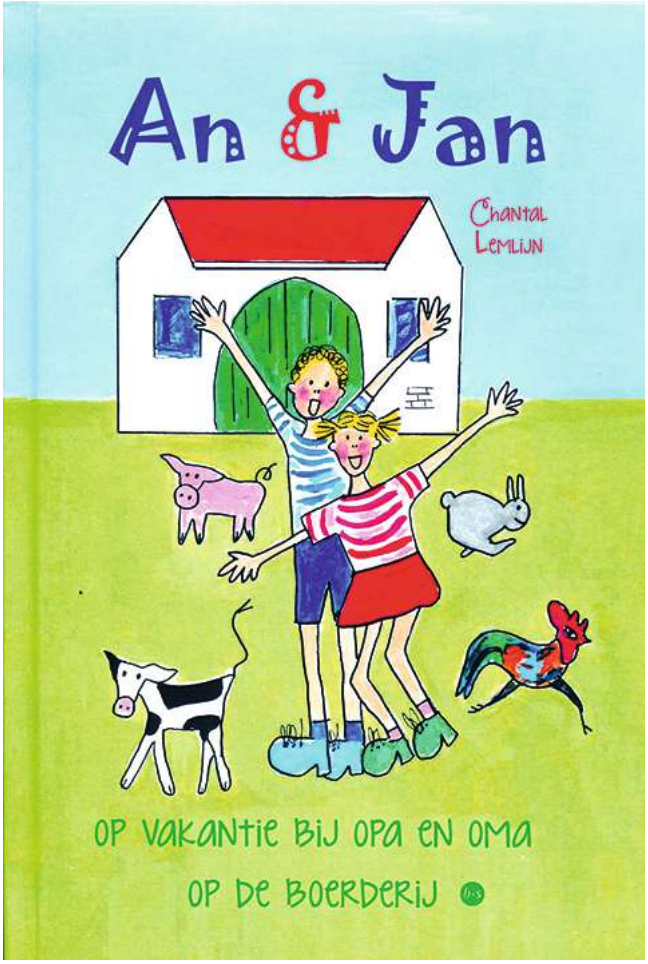

Het leukst zijn de kleine avonturen tussendoor. Een beetje rondspoken in de verlaten hoeve van opa en daar dan een zware schatkist vinden. Waar dan boeken in blijken te zitten, Franstalige nog wel. Een boomhut bouwen, salamanders vangen, met opa naar de stroopfabriek, visjes vangen in de Voer, op zijn zondags in de jeep naar de kerk, het komt allemaal langs. Ook de Steenboskapel, de opgravingen daar, slingeren aan de lianen, verstoppertje in de hooimijten, om dan te eindigen bij de versgebakken wentelteefjes van oma. Ook niet-alledaagse dingen passeren de revue. Zo schrikken ze op de hei van Anneke-Panneke Toverheks, zien ze de Jezus-mensen in witte gewaden zich laten dopen in het water van de Voer en rennen ze resoluut weg voor een heuse kinderlokker, waarna ze met opa aangifte gaan doen bij de boswachter.

Alles geïnspireerd door de herinneringen van de schrijfster, toen zelf kind, rond 1960. Een leuk verhalenboek voor kinderen vanaf 5 jaar maar tegelijk een unieke getuigenis van een stukje cultuurhistorie. En daarom ook interessant voor grote Voerenaars. De levendige illustraties zijn van de hand van de schrijfster zelf en maken het boek extra aantrekkelijk.

Te bestellen in webwinkel van www.boekscout.nl (contact: c.lemlijn@hotmail.com)

Ed de Grood

Het stokpaardje van Ed de Grood

Veel is er nog niet over gepubliceerd: Nederlandse mensenmummies. Daar bracht Ed de Grood (75) verandering in. Ed, trouw lid van Heem en Natuur Voeren, doet in zijn vrije tijd al ruim twintig jaar onderzoek naar mensenmummies. Daar praat hij niet alleen gepassioneerd over, hij schrijft er ook over. Hoe komt iemand aan die belangstelling voor mummies?

'Jaren geleden was ik in Zuid-Limburg betrokken bij vleermuizenonderzoek in de grotten. Daar lagen ook heel wat dierenmummies van bijvoorbeeld dassen, konijnen en kikkers. Geen regen, weinig insecten en veel tocht zorgen in grotten voor uitstekende omstandigheden om te mummificeren. Ik begon toen met verzamelen. Als conservator bij het Natuurhistorisch Museum in Maastricht kwam ik op het idee om daarmee een tentoonstelling in te richten. In 2000 had ik voldoende dierenmummies voor een expositie, maar voor een compleet verhaal was ik nog op zoek naar mensenmummies. Ik heb uiteindelijk uit de Pieterskerk in Leiden en het Westfries Museum twee mummies kunnen lenen.'

Rattenkoning

Topstuk tijdens de expositie was volgens Ed een rattenkoning uit voormalig Oost-Duitsland (foto hiernaast). Deze mysterieuze samengestelde mummie bestond uit maar liefst 32 zwarte ratten die met hun staarten met elkaar in de knoop waren geraakt en was daarmee de grootste gemummificeerde rattenkoning ooit gevonden. Ed werd echter zo geboeid door de mensenmummies dat hij besloot daar eens helemaal in te duiken. En in die afgelopen twintig jaar heeft hij al heel wat weten te ontdekken. 'Ik doe vooral onderzoek naar de cultuurhistorische betekenis. Nederland telt maar een tiental plaatsen waar we mensenmummies tegenkomen, het grootste deel in Noordoost Nederland.'

Luther

Dat er in Nederland mensenmummies worden gevonden, heeft volgens Ed alles te maken met de Bijbelvertaling van Luther waarin wordt gesproken over een *vleselijke* wederopstanding. Ze worden daarom voornamelijk gevonden in kasteelkelders en kerkcryptes van protestanten van adel, dus nauwelijks ten zuiden van de grote rivieren. Ondergronds, koel en goed geventileerd, in een zware eiken kist gevuld met desinfecterende kruiden zijn de ideale omstandigheden om lichamen bij te zetten en weder op te kunnen laten staan.

'Als (oud)conservator van een museum heb ik toegang verkregen tot verschillende mummiekelders van adellijke families. Ongelooflijk te zien hoe niet alleen het lichaam maar ook kledingstukken op deze manier bewaard zijn gebleven. Een ware tijdcapsule. Ik hoop met dit en verder onderzoek een bijdrage te leveren aan een stukje geschiedenis dat nog redelijk onbekend is.'

Anne van der Linden

Het stokpaardje van… is een rubriek in het Voerens Blaedsje. waarin Anne van der Linden leden van Heem en Natuur Voeren interviewt die een bijzondere, speciale, opmerkelijke of juist een minder in het oog springende hobby hebben. Ben je lid van Heem en Natuur Voeren en wil je jouw hobby eens delen in 't Blaedsje, meld je dan aan via anne@heemennatuurvoeren.be

Een verslag van de Werkwinkel op 17 oktober 2022

In het aloude Paviljoen te Sint-Martens-Voeren troffen wij ons na het intoetsen van de sleutelcode. Geen gedoe meer met een sleutel. Negen personen waren aanwezig om elkaar te horen vertellen over het boek *Allicht* van Erwin Pasmans. Eén iemand had het ook echt gelezen, toch grotendeels en merkte op dat men er uit kan halen wat persoonlijk van toepassing en waarde is. Anderen durfden er al niet aan te beginnen. Veel te dik, al kun je het in aparte delen lezen. Maar ook de inhoud wekte bij sommigen argwaan. Hoort dit bij de complottheorieën? Het niveau van Erwin kan te hoog zijn, dat merkten ook sommigen die met hem gesproken hebben. Het boek gaat in elk geval in de bieb van Heem en Natuur Voeren en is beschikbaar voor de belangstellende.

Ed de Grood is een verzamelaar van **mummies**. Dierenmummies dan wel, ingedroogde vleermuizen, padden, konijnen. Maar ooit was hij betrokken bij een tentoonstelling waar men ook mensenmummies toonde. Eén halve Eskimo (*Inuït* moet je nu zeggen!) die ooit in zijn kajak kwam aandrijven vanuit Groenland. Daar wilde men hem terug, maar DNA-testen wezen uit dat het geen Groenlander was. En nog een boeiend verhaal over de rijkere protestanten waarvan het lichaam volgens de leer van Luther na de dood zoveel mogelijk vleselijk moest blijven bestaan waardoor zij ook mummificeerden onder de geventileerde kerkvloeren. Tot in 1962 bleek dat men Luther verkeerd begrepen had.

De **Einsteintelescoop**, waarover al in het Voerens Blaedsje stond geschreven, kon niet bij iedereen op enthousiasme rekenen. Wat moet dat allemaal onder onze voeten, en wat gaat er wel niet gebeuren met natuur en milieu? En komt ie er eigenlijk wel? En waar precies? En wie komt er allemaal voor werken? Voor de spoorlijn in 1917 zijn er ook veel gastarbeiders geweest, de meesten zijn weer weg. Maar voor de steenkoolmijnen in beide Limburgen kwamen er vreemden waarvan er nu veel nazaten ingeburgerd zijn.

En we hadden het nog over het vangen van vogels dat vroeger gedaan werd met grote klapnetten waarin een paar lokvogeltjes werden vastgebonden. Met de gevangen vinken kon men dan wedstrijden spelen. Zoals men ook met hanenkraaien doet, bijvoorbeeld in Fléron. Eerst moet de baas van de haan geld inzetten op hoe vaak zijn haan zal kraaien in een uur. Wie het dichtst bij zijn voorspelling uitkomt wint de pot. Snel ontspon zich een discussie over dierenleed en hoever je dat moet doortrekken, want dan komen er veel dierenmanipulaties in het gedrang, ook als ze eerst volstrekt normaal gevonden werden.

De aanwezigen kregen een gratis exemplaar van de extra editie van de Koeënwoof uit 2009 over het leven en werk van Jaak Nijssen. Nog een aantal andere onderwerpen vlogen tussen neus en lippen over tafel. Ze maakten de WerkWinkel tot een boeiende avond die het zeker de moeite waard maakt om snel weer een vervolg te organiseren.

Joep Buysen

Aandachtige wandelaars

Al eens op een terrasje gezeten in de nabijheid van een groep vissers, net terug van hun wonderbaarlijke visvangst? Dan heb je vast en zeker geamuseerd kunnen meeluisteren naar hun 'straffe verhalen', doorspekt met het nodige visserslatijn. Maar neem eens deel aan een paddenstoelenwandeling in onze Limburgse bossen, en je zal eveneens versteld staan van het gebruikte 'vakjargon' tijdens zulke tocht. Fantasievolle vergelijkingen, treffende oneliners en gedurfde omschrijvingen vliegen je om de oren.

Nog maar net bij het verlaten van de parking ontdekt Louise een groepje kleine bruine zwammetjes, mooi verscholen onder een forse bramenstruik. De gids van dienst staat hier voor zijn eerste uitdaging. Niets zo moeilijk te determineren in het open veld als dat kleine bruine spul, zomaar uit de broekzak van een kabouter gevallen. Wel weet de gids te vertellen dat deze paddenstoeltjes behoren tot de groep KBPP. KBPP? Jazeker, 'Kleine Bruine Pest Paddenstoeltjes.' Jani wil natuurlijk weten of je zoiets ook kan eten. Neen dus, en als je zulke jonge en kleine zwammetjes plukt, ben je een 'pedofungofiel'. En wie wil er nu een dergelijk etiket opgeplakt krijgen?

Vanzelfsprekend volgt er dan een heel discours over het wel dan niet plukken van paddenstoelen in het wild. De gids verwijst de liefhebbers toch maar liever naar het warenhuis in de buurt. 'Liever safe dan sorry' is zijn devies. Want paddenstoelen zijn als vrouwen. Kies je de verkeerde heb je pech. En eet je de verkeerde, ben je nooit meer jarig.

Pietro wil graag weten of je ziek kan worden van in het bos geplukte eetbare paddenstoelen. Natuurlijk wel, weet de gids, want bij het verouderen van de zwam wordt hij meer en meer ongenietbaar, net zoals schoonmama Berta. Foei! Aan de voet van een dikke eik bemerkt Willy een pracht van een eikenvuurzwam (*Inonotus dryadeus*). Het sporenvormend vlak zit vol met goudgele druppeltjes, zurig van smaak. Het zijn de zogenaamde guttatiedruppeltjes. De zwam ontlast zich op deze wijze van zijn overtollig vocht. Maar onze gids weet wel beter.

Eikenvuurzwam (*Inonotus dryadeus*) — foto Wikipedia.

Hij noemt het de tranen van de bosfee, die hier vannacht zat te wenen, nadat haar lief het had uitgemaakt.

Een mooie vondst wordt dan gedaan door Ella. Trots rechtop tussen het gras pronken enkele okerbruine hoeden op witachtige stelen. Op naam brengen zal moeten gebeuren door 'destructieve determinatie', grijnst de gids. Fier als een gieter kan hij eindelijk zijn splinternieuwe mes aan de groep tonen. Vakkundig wordt de zwamsteel met het blinkende staal overlangs gesneden. 'Kijk eens bovenaan in de holte van de steel. Daar

Grote Vaalhoed (*Hebeloma sinapizans*) — foto Barakaldo.

bemerk je een klein hangend piemeltje. Dat is een typisch kenmerk van de grote vaalhoed (*Hebeloma sinapizans).* Vol bewondering gaat het mini-penisje van hand tot hand. Onze arme vaalhoed houdt er bijna een ongewilde erectie aan over.

Harun roept de gids dan naar een oude stronk aan de rand van het bospad. Hier bewondert hij een paddenstoel met donkerbruine hoed, straalsgewijze gestreept. Zijn destructieve determinatie heeft de gids nu niet nodig. Met het meegebrachte spiegeltje toont hij de roze plaatjes onder de hoed, typisch voor een gewone hertenzwam (*Pluteus cervinus*) . Krakende knieën zakken even door tot in het natte gras. Dat de gids zijn klassiekers kent, bewijst hij nu met een uitspraak van Jan Wolkers, Nederlands auteur, die de kleur van deze plaatjes ooit als volgt omschreef: 'Typische kleur van een afgedragen roze vrouwenonderbroek.' Hilarisch gelach, maar ook enkele boze vrouwelijke blikken als reactie op deze ongewone kleurendeterminatie

Nog even dit: alle persoonsnamen, voorkomend in het verhaal, zijn louter fictief. Gelijkenissen met bestaande personen berusten enkel op toeval. Of toch niet?

Jos Tuerlinckx

Jan Pieter Minckelers: ook een link naar Voeren

Iedereen die al eens op de Markt in Maastricht heeft gestaan kent het standbeeld van Jan Pieter Minckelers. Hij werd daar in de buurt op 2 december 1748 geboren als zoon van apotheker Laurens Minckelers en Anna Margarita Denis. Dat standbeeld verdiende hij als uitvinder van het 'lichtgas': hij ontdekte dat als je steenkool verhit zonder toevoer van zuurstof, er een gasmengsel – zelf noemde hij het 'brandbare lucht' – uit vrijkomt dat gebruikt kon worden in gaslampen. Het standbeeld kwam er in 1904, tachtig jaar na zijn overlijden in Maastricht. Op dat ogenblik werd de stad nog verlicht met gaslantaarns en was Minckelers' uitvinding dus nog actueel.

In 1783 liet hij in de buurt van Leuven, waar hij toen hoogleraar was, een met lichtgas gevulde ballon opstijgen. In de geschiedenis van de (ballon)luchtvaart heeft hij dus ook zijn plaatsje verworven. (Foto [archief KU Leuven] hiernaast: een replica van die ballon die in 1905 werd opgelaten.)

In 1771 werd Jan Pieter Minckelers tot diaken gewijd. Toentertijd eiste de kerk van iedereen die aan een opleiding tot diaken (en daarna eventueel tot priester) begon het bewijs dat hij in zijn eigen levensonderhoud kon voorzien, bijvoorbeeld uit de opbrengst van onroerend goed. Men wilde vermijden dat een priester, als hij geen aanstelling in een kerkelijke functie vond, tot de bedelstaf zou vervallen of misbruik maken van zijn status. Een notariële akte moest die materiële onafhankelijkheid aantonen. (Het bleef overigens bij die wijding tot diaken. Van een wijding tot priester heb ik alleszins nergens een bewijs gevonden.)

De akte voor de priesterlijke titel van Jan Pieter Minckelers werd opgesteld bij notaris Jan Walter Denis, de broer van zijn moeder. Hub Smeets ontdekte het document in het Rijksarchief in Hasselt. Notaris Denis woonde in 's-Gravenvoeren, vlak bij het pleintje van Kinkenberg. Als getuigen traden twee dorpsgenoten van de notaris op: koster Jan Daffnaÿ en Jacob Cerfonteÿn (overbuurman-winkelier, woonde in het Wit Kruis). Naast een geldbedrag vermeldt de akte ook de opbrengst van een stuk grond in Mheer, 'Achter Loodsweÿde'. (De foto hiernaast toont de tweede pagina van deze akte, met de handtekeningen van alle betrokkenen.)

Rik Palmans, Hub Smeets

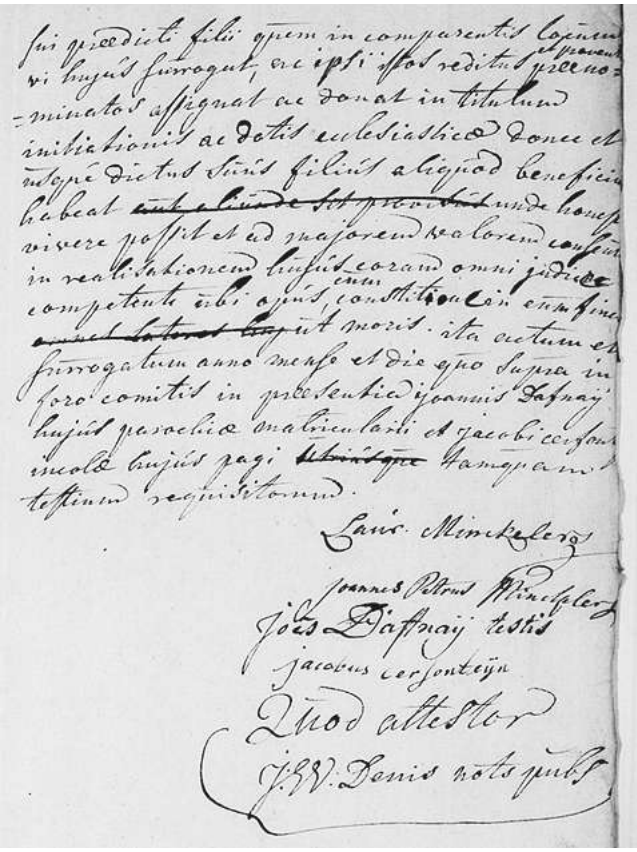

Ledenbijeenkomst in de Molen van Moelingen

Zondag 27 november startte als een grijze en kille dag. Maar rond 10:00 uur kwamen zowat veertig van onze leden naar een bijeenkomst waar je gratis warmte kon tanken. Het bestuur had de locatie al lang op het oog: de Molen van Moelingen, tot kort geleden de Orsmolen genoemd naar zijn toenmalige eigenaar en bezieler. Helaas kwam de coronacrisis daar doorheen fietsen en moest een bijeenkomst in deze locatie diverse keren worden uitgesteld.

Bij een stevige kop koffie en een heerlijk stuk Voerense vlaai vonden de mensen elkaar in de gezellige ruimte waaraan voor velen herinneringen vasthangen van lang geleden. Na een kort welkom van de voorzitter kregen de nieuwe eigenaars het woord. Ed en Marc blonken van trots toen ze vertelden over hun zoektocht naar een pand 'waar nog werk aan was'. Het toeval had hen een handje geholpen, maar tegenslag werd ook hun deel bij de overstromingen in juli 2021. Aan het rustieke interieur kon je de geleden schade alleen nog opmerken als er op gewezen werd.

Op zoek naar de geschiedenis van de molen trokken we nadien naar de binnenkoer waar we keken naar gerestaureerde én bouwvallige gevels. Puzzelstukjes uit het verleden werden gelegd door wie er iets van kende. Zo stamt de schuur uit 1740. De rest van het gebouw werd vernield toen de Duitsers het in augustus 1914 in brand staken. In 1920 werd het weer opgebouwd; daar verwijst de ORD-steen (Office des Régions Dévastées) in de gevel nog naar. Op het einde van de Tweede Wereldoorlog saboteerden de Duitsers de molen door het rad te vernielen en kwam er een einde aan het molenbedrijf.

In een stemmig vergaderzaaltje op de verdieping werd nadien bij een drankje kort verslag gedaan van de voorbije werkjaren 2020 en 2021. Omdat we tegelijk onze – lang uitgestelde – jaarvergadering hielden toonde Jos op een scherm het financieel jaaroverzicht. Naast de commentaren op de bijzondere digitale vaardigheden van onze penningmeester werd het centenplaatje goed bevonden. Dat het gezien de cijfers niet nodig was om het lidgeld te verhogen zorgde voor merkbare opluchting. De bestuursfuncties werden overlopen; er is een open vacature voor het secretariaat en we zouden erg graag nieuwe bestuursleden verwelkomen. Vervolgens werden nog foto's getoond van het oude Moelingen en de vraag naar de geschiedenis van de molen kwam nogmaals ter sprake. We hopen dat hiermee een aanzet is gegeven voor verder speurwerk door competente vrijwilligers.

Dan werd het even spannend: naar wie gaat de wisseltrofee? Elza vertelde plastisch over het bronzen korenwolfje dat een jaar lang van op haar vensterbank de wereld had zien voorbijtrekken. Het loslaten was even moeilijk maar de pil werd verguld bij de overhandiging aan de nieuwe tijdelijke eigenaars: Fridy en Hans Maurer. Wie hen kent weet wat ze gedurende vele jaren voor onze vereniging betekend hebben: Hans als lid van het bestuur en Fridy als gastvrouw voor tal van Werkwinkels.

We keken uiteraard ook uit naar de komst van onze nieuwste papieren *Koeënwoof*. Rik lichtte een tipje van de sluier en bedankte de aanwezige auteurs zonder wie ons jaarboek er niet zou zijn. Na de schrijvers kregen de aanwezige leden hun exemplaar met de vraag of ze na lezing ervan ook de enquête willen invullen die hierover nog verstuurd wordt. Hopelijk krijgen we eerlijke en bruikbare feedback van onze leden. Na de laatste slok en de losse babbel was het tijd voor de rest van de zondagmiddag en het WK met de Rode Duivels… maar niet nadat onze gastheren nog op een extraatje hadden getrakteerd, waarvoor dank.

Rita Plattau

Voerens Amateur Toneel succesvol met zelf geschreven stuk

'Op reis met den Rooden Vogelaer' was al de insinuerende titel van een humoristisch toneelstuk dat door enkele leden zelf geschreven werd. De coronajaren boden hiertoe volop gelegenheid, want er kon toch niet gespeeld worden. Maar zelf een toneelstuk schrijven is geen vanzelfsprekendheid. Gelukkig is er een computerprogramma dat een geweldige hulp biedt door rekening te houden met scene-volgorde, opkomst en afgang van de acteurs (zodat een speler niet langs de ene deur afgaat en later via een andere deur zou moeten opkomen), dialoog volgorde, verdeling van de rollen en een logisch verloop van het hele verhaal. Dat klinkt alsof het dan allemaal vanzelf gaat, maar dat is ook niet waar. Zelfs tijdens de repetities werd er nog regelmatig aan het verhaal geschaafd.

Uiteindelijk resulteerde dit in een grappig verhaal over een aantal mensen die een busreisje naar Lourdes hebben geboekt. Zo toonde het decor een café, een kerk, de pastorie en de reisbus van busmaatschappij *Den Rooden Vogelaer*. De pastoor gaat mee, een kaartlegster, haar neef die verliefd wordt op de reisleidster en de ouders van de cafébaas, die de broer is van de buschauffeur. Genoeg relaties om misverstanden, ruzies en problemen op te roepen. Helemaal als blijkt dat de pastoor in zijn jonge jaren iets had met de moeder van de buschauffeur. Als pastoor op het laatst zijn hoedje afneemt worden zijn rode haren zichtbaar, zoals bij de buschauffeur.

De succesvolle voorstelling werd afgelopen najaar vier keer gebracht in het Dorpshuis van Teuven. Ondertussen is de vereniging alweer begonnen met de repetities voor een volgend toneelstuk dat komend voorjaar op de planken van de Voerpoort in Moelingen gebracht gaat worden. Raadpleeg hiervoor de website www.vat89.be.

Joep Buysen

LIFE-project Pays Mosan loopt ten einde

Zeven jaar lang financierde de Europese Unie een project waarin drie natuurbeschermingsorganisaties (Natagora in Wallonië, Natuurpunt in Voeren en Kanne, en Natuurmonumenten in Nederlands Limburg) samen met overheidsinstellingen (zoals het Agentschap voor Natuur en Bos) en de universiteit van Gent samenwerkten rond natuurherstel in Natura-2000-gebieden in het Maasbekken.

In Voeren (natuurreservaat Altenbroek) lag de nadruk op de verhoging van de biodiversiteit van graslanden in de valleien van de Voer en van de Noor (het Lankwater). Vaak waren dat vroeger akkers geweest, waardoor de bodem te rijk was geworden aan nitraten en vooral fosfaten. Het beheer was dan ook vooral gericht op het verlagen van dat fosfaatgehalte. Dat gebeurde door de percelen 'uit te mijnen': extra bemesten met nitraten, zodat de planten ook de fosfaten sneller opnemen. Als je de vegetatie dan afvoert als hooi, gaat er meteen een portie fosfaten mee weg van het terrein.

Analyses door de universiteit van Gent tonen aan dat het fosfaatgehalte van de

bodem inderdaad al duidelijk is verlaagd. Nog langer uitmijnen zou het resultaat wellicht nog kunnen verbeteren. Maar omdat het project ten einde loopt is daar geen financiering en geen personeel meer voor. Wat het resultaat zal zijn voor de biodiversiteit blijft ook nog even afwachten. Gabriël Erens, die verantwoordelijk was voor de praktische uitvoering van de beheerwerken in Altenbroek, schat dat we die pas over vijf jaar zullen zien. Zo lang moet er jaarlijks gehooid worden om ook het nitraatgehalte weer op een voldoende laag niveau te brengen. Maar als alles goed loopt, zullen kleurrijke bloemen – met alles wat erbij hoort aan insecten – dan weer volop hun gading vinden in de weilanden tussen de Vitschen en de grens met Noorbeek. Die moeten op de langere termijn evolueren naar soortrijke kamgrasweiden, ooit het klassieke graslandtype in onze streek als de weilanden begraasd werden door koeien, en glanshaverhooilanden.

Het LIFE-project maakte ook de aankoop van terreinen mogelijk. Denk maar aan de 43 ha bij het kasteel die te koop kwamen toen een nieuwe eigenaar het domein verwierf en die percelen doorschoof naar Natuurpunt. Op die terreinen is sindsdien werk gemaakt van een steile kalkhelling (waar voordien sparren stonden die het slachtoffer waren geworden van de letterzetter, een kevertje dat over heel Europa het afsterven van miljoenen sparren heeft veroorzaakt) en een kalkmoeras.

Gabriël en de NP-ploeg hebben prachtig werk verricht, maar hoe dat moet worden verder gezet is niet duidelijk. We zullen alleszins, zoals ook nu al, de hulp nodig hebben van lokale landbouwers, met wie we beheercontracten afsluiten.

Meer informatie over het project:
https://lifepaysmosan.eu.

Bocagelandschap

Intussen loopt er in een ander kader nog een project waar we in de toekomst zeker aandacht aan zullen besteden: de creatie van een **landschapspark** dat naast Voeren ook gemeenten in Nederland en Wallonië omvat. De Vlaamse Regering heeft de ambitie om meerdere landschaps- en nationale parken te realiseren. Een nationaal park is vooral gericht op de natuurwaarde van het gebied; in een landschapspark gaat ook veel aandacht naar landbouw, erfgoed en toerisme. Het biedt dus een platform waarop die sectoren samen aan de bescherming van het landschap in hun gebied kunnen werken.

Dertien 'gebiedscoalities' dienden hun kandidatuur in. Na een eerste selectie bleven er zeven over. Die kregen een subsidie om tegen mei 2023 een masterplan uit te werken. Daarin moeten ze hun visie op de toekomstige ontwikkeling van hun landschapspark schetsen. Voor ons gebied – dat de werktitel *Grenzeloos bocagelandschap* kreeg – wordt een en ander gecoördineerd door medewerkers van Regionaal Landschap Haspengouw-Voeren. Zij brengen geregeld vertegenwoordigers uit alle gemeenten, overheidsinstanties en organisaties samen om te brainstormen over de inhoud van het masterplan. Op 6 november was er in Noorbeek een publieksdag om ook andere geïnteresseerden informatie over het project te geven.

Meer informatie op http://www.rlhv.be.

Rik Palmans

DRINGENDE OPROEP

Een vereniging kan niet zonder secretaris, niet zonder een bestuur. En dat bestuur moet gevormd worden door enkele leden die dat op zich nemen. In de samenstelling van elk bestuur zit een natuurlijk verloop. Bestuursleden komen en bestuursleden gaan. Komen er geen nieuwe meer, dan houdt niet alleen het bestuur op, maar de hele vereniging en alle activiteiten.

Op dit moment bestaat het bestuur uit: Rita Plattau, voorzitter, aftredend, herkiesbaar; Ingrid Briers, secretaris, aftredend, niet herkiesbaar; Ferdinand Mertens, aftredend, niet herkiesbaar; Joep Buysen, Penningmeester, aftredend, herkiesbaar; Rik Palmans, ICT en publicaties, aftredend, herkiesbaar.

Je ziet, er blijven maar drie bestuursleden over. We kunnen als leden van Heem en Natuur Voeren niet verlangen dat zij drie alles blijven doen. Er moet iemand bij. Ingrid Briers heeft alvast een kleine impressie gegeven van haar functie:

'De taak van secretaris bij Heem en Natuur Voeren kan je heel creatief invullen. Je zoekt samen met de andere bestuursleden naar leuke locaties en activiteiten. Je legt contacten en maakt afspraken met interessante mensen. Je heet nieuwe leden welkom. Je stuurt vragen van leden en anderen door naar de juiste mensen. Je draagt een stukje verantwoordelijkheid voor de vereniging. Laat je niet afschrikken: dit alles spreidt zich gelijkmatig over het jaar, want het bestuur vergadert maar vier keer per jaar.'

Mogen we jou verwelkomen als nieuwe secretaris? Maar ook gewone bestuursleden die een hand willen toesteken zijn welkom. Tevens zijn we op zoek naar iemand die plaatsvervangend afgevaardigde wil zijn in de Culturele Raad.